

MESTER

MAGASINET OM GODT HÅNDVÆRK

BYGNINGSSNEDKERMESTER
PER MADSEN

Vokset op i høvlspåner

HÅNDVÆRKERFORENINGEN KØBENHAVN

MESTER udgives af Håndværkerforeningen København

Håndværkerforeningen København er en tværfaglig medlemsorganisation for selvstændige og ejerledere og har 2.000 medlemmer. Herudover er der tilsluttet 37 laug og brancheorganisationer. Læs mere om medlemskabet, foreningen og bestyrelsen på hfk.dk/om-os

MESTER udkommer 5 gange om året og sendes gratis til alle medlemmer af foreningen samt udvalgte virksomheder og brancheorganisationer

Er du interesseret i at modtage MESTER, så ring 3312 2717 eller skriv til sekretariatet på hfk@hfk.dk

MESTER udgives med støtte fra Fonden Alderstrøst, der blandt andet yder støtte til fremme af godt håndværk

MESTER: 5. årgang nr 25 februar 2023
Næste udgave udkommer juni 2023

ISSN: 2596-7118
ISSN online: 2596-7126

Udgives af: Haandværkerforeningen i København
Dronningens Tværgade 2A
1302 København K
www.hfk.dk

Ansvarshavende: Christoffer Susé, csu@hfk.dk

Redaktion: Jakob Bo Andersen, jakob@hfk.dk
Peter Djurup, peter@djurup.com
saunte.io - tommy@saunte.dk

Design/AD: saunte.io - tommy@saunte.dk

Fotograf: Ricky John Molloy, mail@rickymolloy.com
Rie Neuchs, mail@rieneuchs.dk

Korrektur: Søren Norby

Annoncesalg: Christoffer Susé, csu@hfk.dk

Tryk: REDHILL
Tilsluttet: Danske Medier
Kontrolleret oplag: 3.429

Godt håndværk og dygtige håndværkere er en forudsætning for mange af de ting, som vi taget for givet hver dag; strøm i kontakten, vand i hanen, bagerens lækre brød og kager, det smukke smykke fra guldsmeden, eler frisøren, der klarer frisuren.

Derfor sætter magasinet MESTER fokus på håndværket, håndværkeren og produkterne, og vi taler om de forudsætninger der skal til, for at skabe godt håndværk.

Velkommen til, og god fornøjelse.

**HÅNDVÆRKER
FORENINGEN
KBH**

HUSK at du kan finde artikler fra tidligere udgaver af magasinet MESTER på Håndværkerforeningens hjemmeside.

Kig ind på hfk.dk/magasinet-mester eller scan qr-koden

Den tabte generation

Hver sjette student får aldrig en uddannelse. Sådan har det været i mange år, og nye tal fra Tænk tanken DEA bekræfter, at det stadigvæk er sådan. Det er et svigt i mange dimensioner.

Først og fremmest svigter vi de mange unge, der strander som ufaglærte, med den jobusikkerhed det fører med sig.

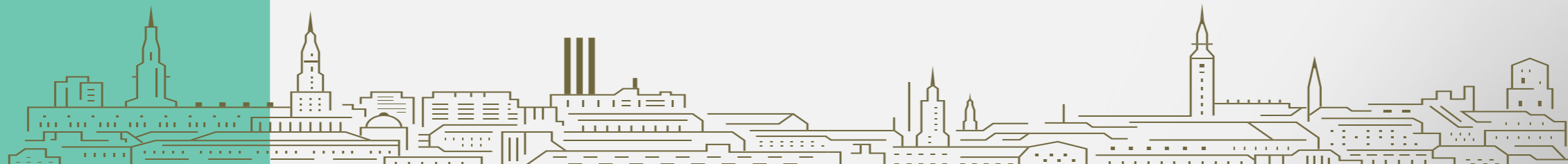
Men også på samfundsplan, hvor vi åbenbart ikke har formået at trænge igennem med, hvor stor værdi der ligger i at få en uddannelse og lære det fag, man arbejder med, systematisk.

Men det er også et nyrestød til hele uddannelsessystemet. Igennem de sidste 10-20-30 år har vi set, hvordan de gymnasiale uddannelser er blevet mere og mere populære blandt de unge. Men succesen har en bagside, og det er den, vi ser i tallene. For lige så uafklaret mange unge går ind i gymnasiet, lige så uafklaret går hver sjette ud af gymnasiet tre år senere.

Jeg så meget gerne, at flere af de unge vælger en erhvervsuddannelse allerede i folkeskolen. Men vi må nok erkende, at udviklingen er gået i den retning, at mange 14-15-årige slet ikke er klar til at træffe et reelt uddannelsesvalg. Det er for så vidt fair nok, men det betyder, at vi er nødt til at flytte fokus og gøre langt mere ud af uddannelsesvejledningen, når de unge er klar og åbne for det. Det kan være i løbet af gymnasieårene, eller når studentereksamen er i hus.

Her gælder det om at få flere til at få øjnene op for en erhvervsuddannelse, men det gælder også om at få de 16 procent 'ufaglærte studenter' til at se værdien i en uddannelse i det hele taget. Alt andet er et svigt.

PER VANGEKJÆR
FORMAND

6

VOKSET OP I HØVLSPÅNER

Lige fra han var helt lille, har Per Madsen været i gang med små træprojekter på sin fars snedkerværksted. I dag er det ham der er mester i bygningsnedkervirksomheden Ivan Madsen ApS.

34

JAPANSK HÅNDVÆRKS-FILOSOFI & FRANSK SNEDKERKUNST

Med et rejselegat fra Stillinges Fond har snedker Alberte Westergaard Svendsen været i Paris, hvor hun har studeret japansk og fransk snedkerkunst.

41

HÅNDVÆRKER-FORENINGENS MEDALJEUDDELING

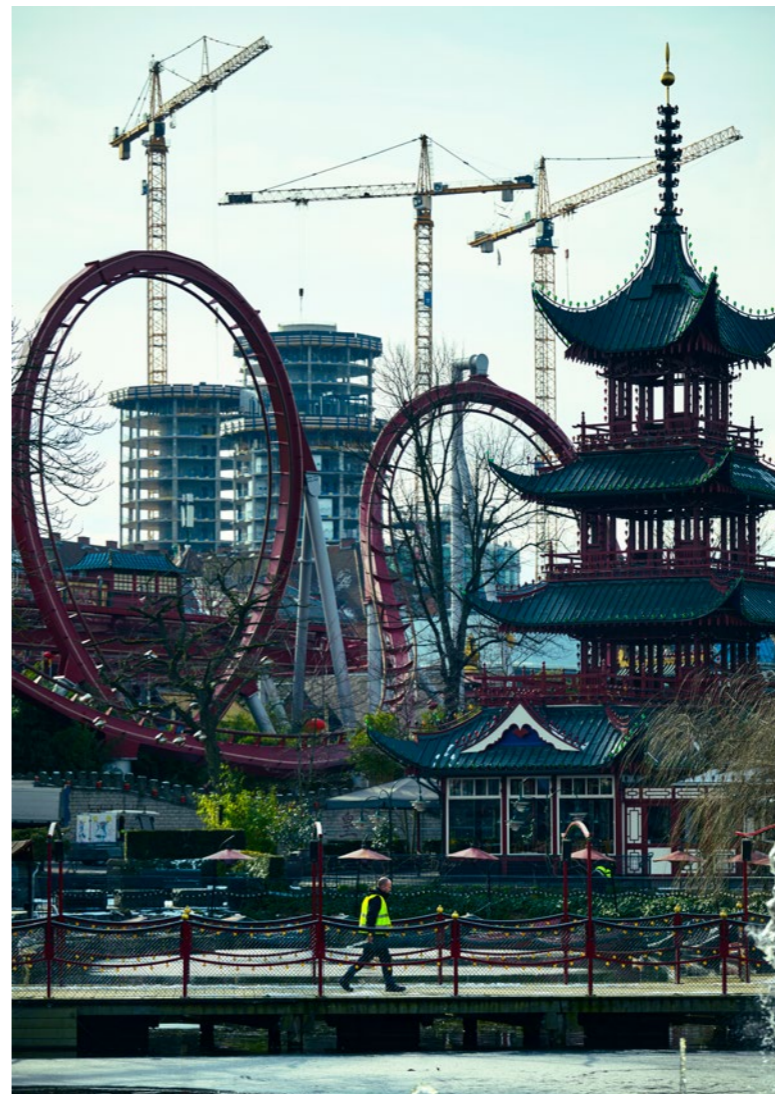
Medaljeuddelingen er en af årets vigtigste markeringer af det gode håndværk og ikke mindst de dygtige håndværkere. Her uddeles medaljer til ny-udlærte håndværkssvende, som har udmærket sig ved deres svendeprove.

30

2 LÆRLINGE 5 VIRKSOMHEDER

I Gentofte Murermesterforening er medlemmerne gået sammen om at uddanne to murerlærlinge, som arbejder på skift hos medlemmerne under deres uddannelse.

18

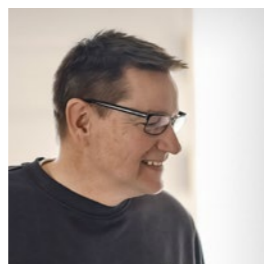
TIVOLI

Håndværkerne knokler i Tivoli for at gøre den gamle have klar til åbningen. Kom med en tur i Tivoli, hvor vi sætter fokus på alt det håndværk, der holder Tivoli kørende.

48

HÅNDVÆRK & ARKITEKTUR GÅR HÅND I HÅND

BYGNINGSSNEDKERMESTER
PER MADSEN

Vokset op i høvlspåner

TEKST PETER DJURUP
FOTO RICKY JOHN MOLLOY

På mesters kontor over værkstedet i Ishøj hænger der billeder af en lille dreng i fuld gang ved høvlbænken.

Drengen og mesteren er Per. Han er vokset op i høvlspåner og var i gang med træprojekter, fra han var helt lille, på sin fars snedkerværksted. I dag driver Per Madsen bygningsnedkervirksomheden Ivan Madsen ApS, der blandt andet har speciale i at indrette tandlægeklinikker.

Passion for træ det har Per Madsen, om nogen. Han har aldrig været i tvivl om, at det var snedkervejen han skulle gå, siden han voksede op i det spirende industri kvarter i Ishøj, hvor hans far, Ivan Madsen, havde etableret sin virksomhed og familiens bolig, som nogle af de første på Baldersbækvej, der med årene udviklede sig til et stort industri kvarter.

"Min far åbnede sit første værksted i Schacksgade i København i 1965. Han var egentlig uddannet møbelsnedker, men lavede bygningsnedkerarbejde. Han voksede ud af værkstedet og købte derfor en grund i Ishøj, hvor han byggede nyt værksted og bolig. Dengang var der ikke mange andre, der boede lige i området, så jeg havde ikke venner i nærheden. I stedet gik jeg over på værkstedet og lavede forskellige ting i træ," siger Per Madsen.

Per Madsens mor var dagplejemor, så Per gik ikke i børnehave. Han var hjemme og havde altid lov til at gå over på værkstedet og lave noget dér.

"Min mor siger, at jeg sov under høvlbænken i spånerne. Jeg var glad for at være på værkstedet, og har aldrig været i tvivl om, hvilken vej jeg skulle i mit liv. Det har altid været rart at vide, hvad man skulle," siger Per Madsen.

I lære som selvstændig

Så det var naturligt for Per at gå i lære hos sin far, da han var færdig med skolen. Han ville arbejde med træ og gå snedkervejen. Efter læretiden var det tid til at blive soldat, men efter værnepligten vendte Per tilbage til firmaet for at arbejde.

"Jeg var der et års tid efter min værnepligt, men gik derefter ud og arbejdede for andre virksomheder. Min far fandt på, at jeg skulle starte som selvstændig mester frem for at gå direkte ind i hans virksomhed. Jeg etablerede en virksomhed sammen med en kammerat og gik i gang med at bygge den op. Min fars plan var, at jeg skulle lære at være selvstændig, inden jeg måtte komme med i hans firma," siger Per Madsen.

Ivan Madsen (i midten) stiftede den virksomhed, der bærer hans navn, i 1965. Han er gået på pension for flere år siden, men besøger her værktøjestedet, som hans søn Per (th.) har overtaget.

Det blev til seks år i eget firma, inden Ivan Madsen var overbevist om, at hans søn kunne drive en virksomhed.

"Så kunne han se, at jeg godt kunne finde ud af at drive virksomhed. Så jeg overlod min del af den virksomhed, jeg havde bygget op, til min partner, og gik tilbage til Ivan Madsen ApS for at arbejde sammen med min far," siger Per Madsen.

Generationsskiftet

Per og Ivan Madsen arbejdede sammen side om side i flere år, og det var hele tiden planen, at Per med tiden skulle overtage virksomheden. Men det er selvsagt ikke altid nemt at skulle skille sig af med sin virksomhed.

"Vi havde aftalt, at min far skulle på pension som 60-årig, men da vi kom dertil, ville han gerne fortsætte to år mere. Det blev dog til fem år mere. Da han blev 65, og vi havde aftalt, at jeg skulle overtage, var jeg nødt til at tage hans skrivebord ned. Det var faktisk umenneskeligt over for ham. Det at sælge en virksomhed, du selv har bygget op, er som at sælge sit barn. Jeg forstår ham i dag; det gjorde jeg ikke dengang. Men jeg følte, at jeg ikke ville få en chance for at styre det selv, hvis min far ikke gik på pension," siger Per Madsen.

Ivan Madsen gik på pension, og forholdet mellem far og søn er tæt og godt i dag.

"Jeg har tit spurgt min far til råds om flere ting, men han er aldrig kommet med gode råd den anden vej uopfordret. Det er en kvalitet, og vi har det bedste forhold," siger Per Madsen og kommer med et godt råd til andre i samme situation:

"Der er mange håndværksmestre, der har svært ved at gå på pension. Du skal sørge for at have et liv med interesser ved siden af arbejdet. Det har min far gjort, og det ved jeg også, at jeg selv skal tænke på, når jeg en gang stopper. Ellers bliver det svært."

Tidligere partner kom med

Efter at Per Madsens far var gået på pension, ville Per Madsen gerne have en at sparre med i dagligdagen. Her vendte han blikket mod sin gamle kammerat og partner fra de seks år som selvstændig.

"Da jeg blev alene i virksomheden, syntes jeg, at vi skulle være to. Jeg talte med min gamle partner Brian, som stadig drev vores tidligere fælles virksomhed. Det endte med, at jeg købte det gamle firma og ansatte Brian som konduktør, og han er her stadig i dag," siger Per Madsen.

Gør dig fortjent til kundernes respekt

Selv med den gamle partner om bord var det ikke helt ligetil at drive virksomheden efter overtagelsen. De kunder, som havde været faste hos Ivan Madsen gennem årene, var, som Ivan selv, ved at gå på pension, og det betød, at nye skulle findes.

"Jeg opdagede, at da min far gik på pension var der mange kunder, der faldt fra, fordi de selv gik på pension. Og der var kunder, som blev mere skeptiske, i forhold til de tilbud vi gav. De spurgte mig, om det virkelig skulle koste så meget, hvilket de aldrig havde gjort før. Der var absolut kunder, der blev, men jeg oplevede at mange hoppede fra, fordi de følte mistillid til mig. Salg er personligt relateret, man køber noget af en, man har kemi med, og derfor er det vigtigt med de personlige relati-

oner. Det tager tid at bygge op, og du skal gøre dig fortjent til det," siger Per Madsen i dag.

Han havde et dyk i omsætningen efter at have overtaget virksomheden, og måtte ud for at finde sine egne kunder.

"Jeg tror, at hvis man overtager en virksomhed, der ikke er så personrelateret, som den her var, er det nemmere. Men hvis der har siddet en patriark, får man ikke noget foræret," siger Per Madsen.

Per Madsens kunder er primært virksomheder og kommuner, der skal have bygget om eller serviceret deres bygninger indvendigt. Der er også blevet indrettet et par hoteller. Blandt andet "Hotel Sanders" bagved Det Kongelige Teater.

Brand skaffede omtale og kunder

I 2015 skete der noget, som havde store konsekvenser for Per Madsen og hans virksomhed. Værkstedet på Baldersbækvej brændte, og Per Madsen måtte overveje, hvad han nu skulle med sit arbejdsliv og virksomheden.

"Der gik et helt år efter branden, hvor jeg ikke vidste, om jeg kom tilbage som

Per Madsens virksomhed har 27 medarbejdere. Fire af dem arbejder på værkstedet.

snedkermester. Jeg var i tvivl om, hvad jeg skulle, og om jeg skulle fortsætte og bygge et nyt værksted op," siger Per Madsen.

Heldigvis kom der noget godt ud af Pers overvejelser. Han fandt et nyt sted i Ishøj, hvor han kunne lave et nyt værksted. Huset tilhørte den tidligere cykelrytter Ole Ritters cykelfirma, og det overtog Per Madsen og byggede sit nye værksted i.

Samtidig havde branden givet en del omtale i de lokale medier, hvilket fik en positiv effekt.

"At branden blev omtalt, gav os en synlighed, der betød, at vi fik nye kunder. Jeg tror, at folk havde ondt af os og derfor gerne ville støtte os. Så på den måde kom der noget godt ud af det, selv om det ikke var sjovt nærmest at skulle begynde forfra," siger Per Madsen.

Han havde en snedker på det gamle værksted, som flyttede til Ghana kort efter, så oveni at skulle rykke til et nyt sted, skulle Per finde en ny snedker. Og en blev til to.

I 2015 brændte Per Madsens værksted. Han flyttede derefter virksomheden til et nyt sted i Ishøj, som han overtog efter den tidligere cykelrytter Ole Ritter.

"Jeg kendte en snedker, som jeg gerne ville ansætte, men han sagde, at hvis jeg ville det, skulle jeg lige vide, at han intet vidste om at arbejde med maskiner. Til gengæld vidste han alt om hængsler og mange andre snedkerdiscipliner. Det betød, at jeg var nødt til at ansætte både ham, og en, der vidste noget om maskiner. Det var et sats i forhold til arbejdsmængden på det tidspunkt, men heldigvis er de her begge endnu," siger Per Madsen.

I det hele taget er det gået den rigtige vej, siden Per flyttede til det nye sted. I dag har virksomheden 27 medarbejdere. Fire er på værkstedet, tre på kontoret, resten er ude hos kunderne.

"Jeg tror, at vi udfylder et hul i markedet. Folk har fået øjnene op for, at vi er her, og vi laver blandt andet meget inventar for kollegaer i branchen, som vi har et rigtig godt samarbejde med. Det er godt, at vi kan spille hinanden bedre og hjælpe hinanden. Vi låner medarbejdere og maskiner af hinanden, så hvis der er en opgave, som vi ikke selv kan klare, finder vi ud af det i samarbejde med gode kollegaer, og det går begge veje," siger Per Madsen.

Specialist i tandlægeklinikker

Når man spørger om Per Madsen og hans medarbejdere har nogle specialer, lyder det første svar: Indretning af tandlægeklinikker.

"Vi indretter rigtigt mange tandlægeklinikker, fra nedrivning til der ligger værktøj i skufferne. Vi har udviklet vo-

res eget skabssortiment, som er blevet populært hos mange tandlæger. Lige nu er vi i gang med fem store klinikker. Vi går blandt andet inde i Parken og laver en stor udvidelse af en klinik, og vi er i gang med et nyt lægehus i Helsingør, hvor der skal være tandlægeklinik," siger Per Madsen.

Det var lidt af et tilfælde, at han kom i gang med den niche. Det skete via en elektriker, der skiftede til et dentalfirma, som havde brug for en, der

kunne indrette en klinik. Derfra har det udviklet sig meget. Blandt andet fordi tandlæger anbefaler hinanden at tage fat i Per Madsen, når der skal indrettes klinikker.

"Vi har fået opbygget et stort know-how, i forhold til hvad en klinik skal indeholde, og hvordan den skal indrettes. Helt fra at lave de perfekte skuffer til instrumenterne til at vide, hvordan man får lavet den rigtige afskærmning til de enkelte tandlægestole, der alle

På snedkerværkstedet fremstilles der blandt andet inventar til tandlægeklinikker, som er blevet et speciale for Ivan Madsen ApS.

har indbygget røntgen, og derfor skal afskærmes på grund af strålingshygiejne. Der er mange ting, man skal vide for at lave den perfekte klinik, og det ved vi," siger Per Madsen, som understreger, at det at have en niche er vigtigt for en virksomhed som hans:

"Man kan ikke være god til alt. Vi bygger for eksempel ikke køkkener, men ved til gengæld meget om dørautomatik og laver derfor mange døre. Og så arbejder vi aldrig direkte for private

kunder. Kun for professionelle, virksomheder og kommuner. Vi ombygger og servicerer, og så har vi lavet inventar til et par hoteller. Blandt andet Sanders inde ved Det Kongelige Teater. Når vi laver noget i private hjem, er det altid som underleverandør til en kollega. Jeg tror på, at det er vigtigt at lave det, man er bedst til," siger Per Madsen.

Selv om det typisk er tandlægeklinikker og ombygninger, der fylder mest i virksomheden, er der også helt særlige

opgaver indimellem, der glæder den passionerede snedkermester.

"Det er spændende at lave nogle ganske særlige opgaver, som kræver det gamle traditionelle snedkerhåndværk. Det kan være facadedøre med udskæringer til gamle huse. Vi lavede for eksempel en kopi af en fredet dør til et hus oppe i Skagen, og den type opgaver har vi da heldigvis også. Men den altoverskygende ting er, at vi skal have smør på brødet. Og det får vi med opsætning af

gipsvægge, kludeloft og tandklinikker. Men jeg vil da sige, at det sjoveste er det, der bliver lavet specielt på værkstedet," siger Per Madsen

Hans tid går dog på kontoret, hvor han sørger for, "at drengene kan komme frem", som han siger. Der skal gives tilbud, laves aftaler og sørges for materialer. Det sker dog, at han laver lidt på værkstedet om aftenen, selv om det ikke bliver til så meget. Men spisebordet i frokoststuen er da fra mesters egen hånd.

Flere bygnings-snedkere, tak!

En del af Per Madsens tid går også med at sikre, at der kommer nye bygnings-snedkere til faget. Normalt har han altid tre lærlinge, men i øjeblikket er der hele syv, fordi han har overtaget nogle lærlinge fra andre virksomheder.

"Jeg har en stor passion for træ og for vores fag. Så jeg vil gerne være med til at bevare det. Derfor forsøger jeg at gøre noget på lærlingesiden. Jeg sidder i det lokale uddannelsesudvalg i Rødovre, og der er nogle ting ved vores skoler, der halter. En teknisk skole er dér, hvor lærlingen får den tekniske viden, mens den praktiske viden skal have i virksomheden. Der er brug for at ændre på det, de lærer på skolen i dag. For eksempel skal de have materialelære, som lige nu er helt strøget fra skemaet på skolen. Jeg vil gerne have, at man laver tingene fagligt korrekt, og man skal vide, hvorfor en skuffe ser ud, som den gør. Men det bliver der gjort for lidt ved på skolen," siger Per Madsen, som også mener, at man skal have det historiske med på skemaet:

"De gør for lidt ved historien om tingene. Selv om vi bruger maskiner i dagligdagen, er det vigtigt at vide, hvordan man samler et vindue i hånden. Det gør dig bedre til dit fag. På Rødovre Tekniske Skole lærer man snedkerlærlingene at kitte glas i. Men det har vi jo glarmestre til. De skulle hellere bruge tiden på snedkerarbejdet," lyder det skarpe budskab.

Bedre forhold på skolerne

Han efterlyser generelt bedre forhold på de tekniske skoler, der blandt andet mangler undervisningsmaterialer og generelt er nedslidte.

"Jeg kan ikke forstå den forskel, der er på en snedkerlærling og en gymnasieelev. I gymnasiet har de gode forhold og materialer. Snedkerne får intet på skrift. De skal selv skrive alt det ned, de lærer.

Jeg er ofte ude og tale på grundforløbet og gør, hvad jeg kan, for at fortælle om mulighederne og stoltheden for faget," siger Per Madsen.

Hvis man ser på forholdet mellem hvor mange bygnings-snedkere, der bliver uddannet, målt op mod tømrere, er det kun 10 procent.

"Jeg kunne forestille mig, at hvis man i folkeskolen taler om at uddanne sig til noget med træ, bliver man henvist til at

blive tømrer. Vi gør ikke nok opmærksom på vores fag som bygnings-snedkere. Møbelsnedkere og tømrere er mere dem, man hører om. Derfor er vores fag lidt indeklemmt. Men der er faktisk dobbelt så mange bygnings-snedkere som møbelsnedkere, fordi vi har flere lærepladser. Hos os uddanner vi kun bygnings-snedkere, og jeg vil kæmpe for at bevare vores fag, for det er et godt og spændende fag, som der også er brug for i fremtiden," siger Per Madsen.

IVAN MADSEN APS

MEMBER OF

KØBENHAVNS
SNEDKERLAUG

HÅNDVÆRKER
FORENINGEN
KBH

Bygnings-snedker vs. tømrer

Hvis man ikke har helt styr på fagene inden for træhåndværkene er der lige en kort forklaring her.

Én ting er tømrer og bygnings-snedker, men der er også møbel og maskinsnedker.

Bygnings-snedkere laver alt træarbejde inde i en bygning: indretning, skabe, køkkener, vinduer etc.

Tømrere står for alt det udvendige som trækonstruktion, tagspær, træbeklædning etc.

Maskinsnedkere udvikler og producerer forskellige produkter i træ- og møbelindustrien.

Møbelsnedkere fremstiller møbler af træ, f.eks. stole, borde, reoler og kommoder.

BILLESERIE

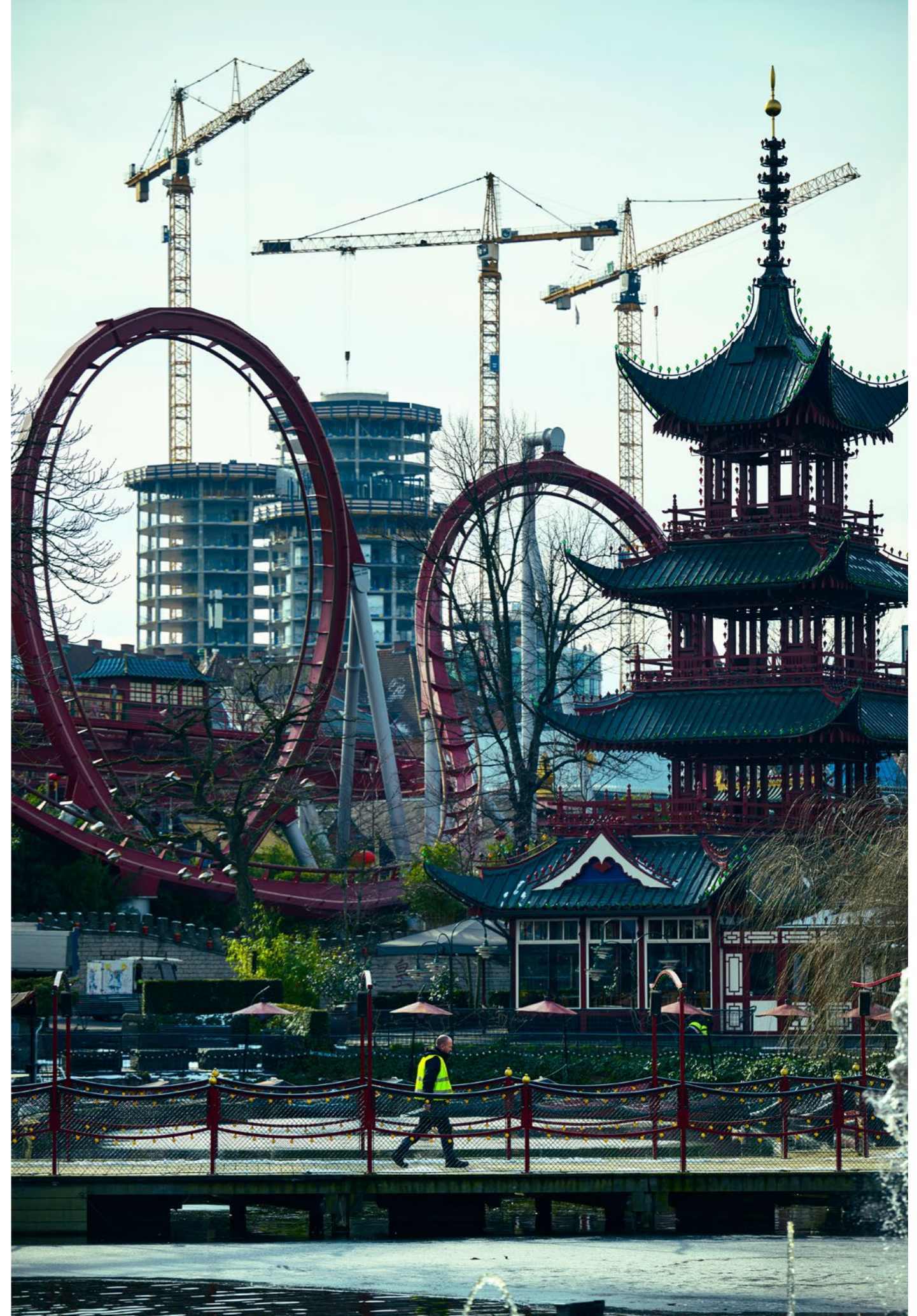
Godt håndværk holder Tivoli kørende

Tivoli slog første gang dørene op den 15. august 1843, og fylder altså 180 år i år. Det er for længst blevet en institution i København, og den gamle have har op mod 4 millioner gæster om året. Mange læsere kan nok huske, at de som barn selv har kørt med Rutschebanen eller været en tur i ballongyngerne.

Tivoli holder åbent ca. 8 måneder om året. Den længste sammenhængende lukkeperiode er fra januar til marts, så i de tre måneder har håndværkere og medarbejdere travlt med at 'gøre haven klar' til den nye sæson.

MESTER sætter på de kommende sider fokus på noget af alt det gode håndværk, der ligger bag Tivoli.

Tak til chefgartner Tom Knudsen og tømrer Thomas Hyttel, der har vist rundt.

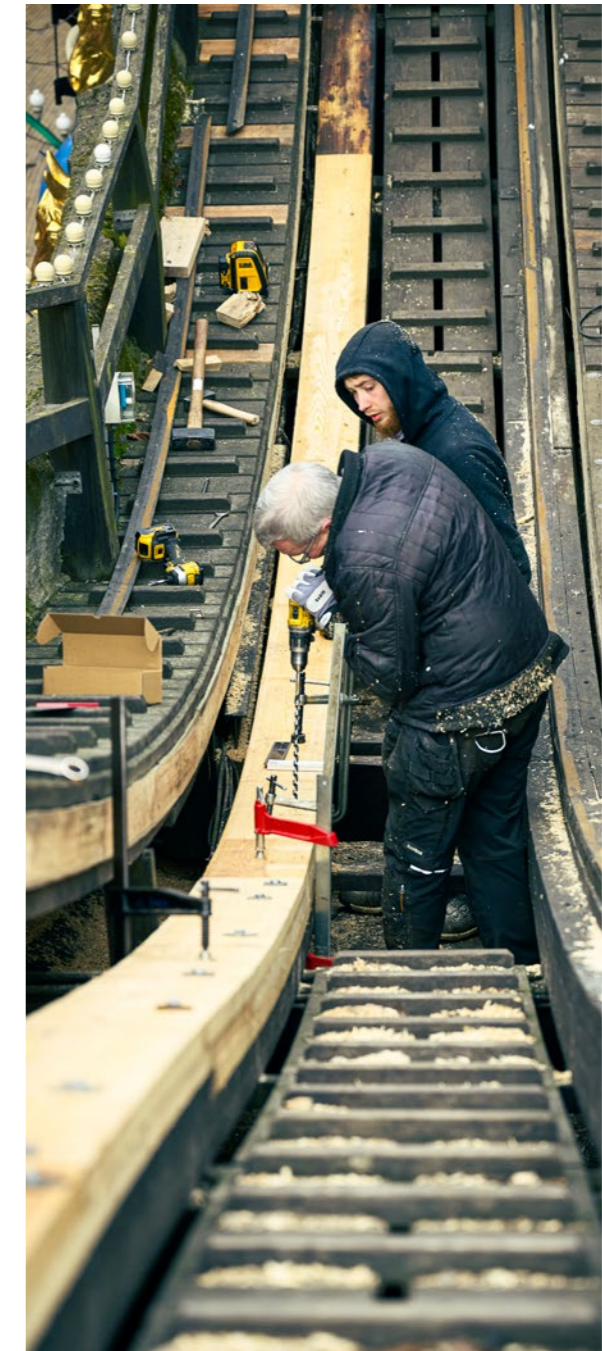
Rutschebanen er over 100 år gammel, så vi har stort fokus på at bruge de samme typer af materialer som oprindeligt. Og når vi vedligeholder og reparerer den, bruger vi løs af den erfaring, som vores tidligere kollegaer har oparbejdet og videregivet gennem årene.

TØMRER

Thomas Hyttel.

Hvert dip og sving på Rutschebanen har sit eget navn. På den måde kan tømrerne og bremsemændene forstå hinanden, når de skal tale om et sted på Rutschebanen. Blandt navnene er 'Svenskeren', 'Tallerkenen' og 'Det store Dip'.

Tømrerne er i gang med at udskifte lameller i Rutschebanen. Plankerne er den bedste kvalitet Kalmer-fyrretræ og er 1,5 x 8 tommere. Lamellerne løber banen rundt og understøtter skinnerne. De to lameller består af flere lag fyrretræsplanker, der bliver boltet sammen på stedet, så de følger rutsjebanens forløb.

Når lamellerne er færdigmonteret, bliver de behandlet med linolie, inden tværplankerne - og til sidst selve skinnerne - bliver monteret.

"Sidste gang, vi skiftede den her sektion af lameller, var omkring år 2000, så de har altså holdt omkring 20 år. Jeg forventer, at de nye lameller kan holde endnu længere. Vores motto, når vi reparerer eller vedligeholder, er, at det skal være magen til, eller bedre, når vi er færdige," fortæller Thomas Hyttel.

De karakteristiske vogntog står klar på værkstedet inde i rutsjebanen

Tivoli har i lukkeperioden haft 75 store og små eksterne entrepriser, der involverer alle slags håndværkere, lige fra elektrikere, tømrere, smede, malere, florister, gartnere og brolæggere.

Smeden Oliver er i gang med at svejse de nye bænke ved Rotunden. Oliver blev færdiguddannet som smed i januar måned.

Tivoli har 275 skraldespande, hvoraf nogle vil indgå i affaldsøer til sortering af affald. Derfor bliver skraldespandene malet i de "farvekoder" der indikerer de forskellige affaldsfraktioner. Det skal hjælpe gæsterne til at affaldssortere. Filosofien er, at man skal kunne se en skraldespand, lige meget hvor man er i Tivoli. På den måde er man mere tilbøjelig til at bruge den.

I lukkeperioden er terrasseanlægget ved Rotunden og Koncertsalen blevet nyanlagt og gjort større.

Der måles ud, så stenene kommer til at ligge præcist

Brolæggeren Jakob er i gang med at sætte kanten af bedet på det nye terrasseanlæg foran Rotunden.

Rutsjebanen Mælkevejen kører testkørsel – i stedet for passagerer køres der med store dunke fyldt med vand.

Vi har jo en deadline kl. 11 hver eneste dag i sæsonen. De første medarbejdere møder ind ved 6-tiden, og inden dørene åbner, går håndværkerne alle forlystelserne igennem, gartnerne river stier og samler nedfaldne blade mv., ligesom skraldespande bliver tømt og affald samlet ind.

TØMRER
Thomas Hyttel.

Thomas er klar til at 'rykke ud' på tjenestecyklen. Der er håndværkere på vagt i alle åbningstimer, så de er klar til at rykke ud, hvis det skulle blive nødvendigt. Men også uden for åbningstiden er der masser af opgaver.

Tivoli er jo ikke større end, at hvis der ingen træer var, ville man fra Plænen hurtigt kunne overskue hele haven og derved få følelsen af at have "set det hele". Derfor bruger vi træer og beplantning til at bryde udsynet og skabe forskellige rum i haven. Det er med til at skabe en følelse af, at haven er større, end den i virkeligheden er,

CHEFGARTNER
Tom Knudsen

En af de ting, som Tivoli er kendt for, er haveanlægget, og ikke mindst havens mange blomster. Og som chefgartner Tom Knudsen forklarer, så er Tivoli en have med forlystelser. Ikke omvendt. Det forpligter, og derfor lægger Tivoli stor vægt på gartnerarbejdet.

"Vi gør meget ud af, at det skal se flot ud, og at man skal kunne nyde haven i sig selv. Derfor skifter vi mange planter og blomster fra sæson til sæson. I efteråret lagde vi 120-130.000 blomsterløg ud, som er ved at komme frem nu. Derudover vil vi op til åbningen udplante ca. 10.000 bundplanter mellem løgvæksterne der således vil komplementere denne plantning," fortæller Tom Knudsen.

Haveanlægget er planlagt og designet sådan, at træer, buske og blomsterbede skaber forskellige rum og hyggelige små oaser. Nærmest som mindre haver i haven.

Tivoli har ca. 400 store træer og 3-400 mindre træer og buske. Da Tom Knudsen startede i Tivoli, var hovedparten af træerne kastanjeog lindetræer. Siden da er bestanden udvidet med flere forskellige sorter, blandt andet Ahorn, Pål, Røn, Ægte Kastanje, Valnød, Robinie m.fl.

Når kun det bedste er godt nok

For os ligger der en naturlig skønhed i godt håndværk. Det udtrykker vi i billeder, hvor den ene håndværker – fotografen – sætter fokus på en anden håndværker.

Scan QR-koden eller gå på hfk.dk/foto for at finde tidligere billedserier, der har været bragt i MESTER.

hfk.dk/foto

I Gentofte Murer-
mesterforening er
medlemmerne
gået sammen om at
uddanne to murerlær-
linge,
som arbejder på skift hos
medlemmerne under deres
uddannelse. Målet er at skaffe
flere praktikpladser, og det
giver rigtig god mening for både
virksomheder og lærlinge.

2 lærlinge 5 virksomheder

I 2013 var der mangel på praktikpladser, og derfor fik formanden for Gentofte Murer-
mesterforening, Bjarne Steenstrup, en idé,
der kunne skaffe flere pladser. Idéen var,
at Murermesterforeningen skulle ansætte
en lærling, som medlemsvirksomhederne
kunne være sammen om at uddanne.

"Mange af medlemmerne er mindre virk-
somheder, som ikke lige på det tidspunkt
havde kapacitet til at ansætte en lærling
på fuld tid. Og tanken var så, at hvis vi gik
sammen, kunne vi godt ansætte en lær-
ling," fortæller Bjarne Steenstrup.

Fem virksomheder forpligtede sig til at
være med, og derfor kunne foreningen
indsende en ansøgning om at blive god-
kendt som praktikvirksomhed. I dag har
Murermesterforeningen to lærlinge ansat:
Suleyman Ayik, der er på tredje år af sin
uddannelse, og Benjamin Juul Møller, der
lige er startet på første hovedforløb.

Tømrermester Carsten Dyssell og
murerlærning Suleyman Ayik

På skift hos forskellige mestre

Svart Dyssell ApS er en af de virksomheder, der
er med i ordningen. Derfor møder murerlærning
Suleyman Ayik i øjeblikket ind hos virksomheden
på Mesterlodden. Og det er tømrermester Carsten
Dyssell godt tilfreds med.

"Vi er en tømrervirksomhed med en lille mureraf-
deling, og da vi gik med i ordningen, havde vi ikke

plads til at ansætte en murerlærning. Det kunne
vi måske godt have i dag, så deleordningen har
sådan set medvirket til, at vi har kunnet udvikle
vores murerafdeling," fortæller Carsten Dyssell.

Suleyman Ayik er også glad for ordningen.

"Jeg synes, at det er spændende at være hos
de forskellige virksomheder. Man lærer jo af de
svende, man går sammen med, og på den her
måde har jeg forskellige svende, jeg arbejder
sammen med. De arbejder på lidt forskellige
måder og med forskellige materialer, så jeg
synes, at jeg lærer en masse,"
siger Suleyman Ayik.

Og alsidigheden er netop en af
gevinsterne, hvis du spørger
Carsten Dyssell.

"Hvis du går fire år med den
samme svend, lærer du at
gøre tingene, sådan som han
har lært det. På den her måde
kommer man jo rundt til for-
skellige virksomheder og for-
skellige svende, og så lærer du
forhåbentlig, at man kan kom-
me frem til samme slutresultat
med forskellige metoder," siger
Carsten Dyssell.

Minimum 6 uger ad gangen

Fra start har der været fokus
på, at de lærlinge der er ansat
i Murermesterforeningen skal
have en alsidig og god uddan-
nelse. Derfor har virksomheder-
ne forpligtet sig til, at når de lå-
ner en lærling, så skal det være
i mindst 6 uger ad gangen.

Bjarne Steenstrup er formand for Gentofte Murerforening

"Det er vigtigt for os, at lærlingene ikke bare bliver brugt som arbejdsmænd ved for eksempel en nedrivning. Man skal lære noget – så hvis du er med til at rive ned, skal du også være med til at bygge nyt bagefter," siger Carsten Dyssell.

Vil gerne inspirere andre

Tilbage på kontoret hos Gentofte Murerforening er formand Bjarne Steenstrup glad for, at ordningen er blevet en succes.

"Idéen kom jo, fordi der på et tidspunkt manglede praktikpladser. Og selvom situationen ser anderledes ud i dag, så har vi nu to lærlinge under uddannelse, som måske ellers ikke ville kunne finde en læreplads i lokalområdet. Det gør mig da glad," siger Bjarne Steenstrup og fortsætter:

"Vi har vist, at konceptet, med at flere små mestre går sammen om at uddanne en lærling, både giver mening og kan lade sig gøre. For virksomhederne giver det mere fleksibilitet i planlægningen, og for lærlingene betyder det, at de kommer rundt til forskellige virksomheder med forskellige kulturer og ekspertiser og lærer af dét. Så jeg håber da bestemt, at vores ordning kan inspirere andre til at gøre noget lignende," slutter Bjarne Steenstrup.

Murerforeningens bestyrelse har endnu ikke besluttet, om de vil ansætte en ny lærling når Suleyman har gennemført sin svendeproe til næste år. Men erfaringerne er gode.

Sådan gør Gentofte Murerforening i praksis

Suleyman og Benjamin er ansat i Gentofte Murerforening, der er godkendt som praktiksted. Alle de medlemsvirksomheder, der er med i ordningen, skal være godkendt som praktikvirksomhed.

Virksomhederne byder ind til foreningens administration, når de vil låne en af lærlingene. Det er administrationen, der står for at koordinere, hvornår de to lærlinge arbejder i de forskellige virksomheder. Lærlingene skal mindst være 6 uger i virksomheden ad gangen.

De virksomheder, der er med i ordningen, er:

MURERMESTER IB KRISTENSEN APS

MURERMESTER TIM NIELSEN A/S

SVART DYSSSELL APS

MURERMESTER FLEMMING NIELSEN

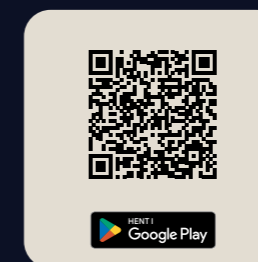
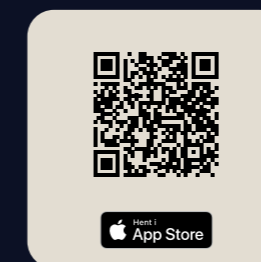
MURER & VVS KJELD HANSEN APS

Det er slut med at hyle over mistede kvitteringer og dyre firmakort.

Sæt klørne i Wolfpack – Danmarks letteste app til håndtering af udlæg. Med Wolfpack i lommen kan du lægge ud for virksomheden digitalt, sikkert og nemt, uden besværlige firmakort og krøllede kvitteringer. Hent appen gratis og slip flokken løs.

Opret din virksomhed gratis på [Wolfpack.dk](https://wolfpack.dk)

- Overhold ny bogføringslov
- Flæns firmakortet
- Bliv gratis bruger
- Bevar kontrol og overblik

Wolf pack

日本

JAPANSK HÅNDVÆRKSFILOSOFI

&
Français

FRANSK SNEDKERKUNST

Ild i øjnene og blikket fokuseret på træ. Det har Alberte Westergaard Svendsen. Hun har sejlet med Skoleskibet Danmark, er uddannet møbelsnedker og har lavet træsnit siden hun var 12 år. Nu er hun i gang med et dannelsesår, der med et rejselegat fra Stillinges Fond har bragt hende til Paris for at studere japansk og fransk snedkerkunst.

REJSELEGAT FRA STILLINGES FOND

Alberte Westergaard Svendsen gik i gymnasiet efter folkeskolen, og derefter var spørgsmålet, om hun skulle på universitetet eller tage en snedkeruddannelse. Hun valgte til en start at tage med Skoleskibet Danmark på togt. Her arbejdede hun med vedligeholdelse af skibet og med mange forskellige håndsværksformer, som man har brug for på et træskib.

Da hun vendte hjem fra sit togt, blev det heldigvis, kan man sige, til en læreplads hos Københavns Møbelsnedkeri.

"Jeg kunne godt have gået på universitetet, men jeg har elsket at arbejde med træ, og jeg har tegnet og malet, siden jeg var barn. Så derfor valgte jeg en læreplads, hvor jeg kunne arbejde med træ, og det er jeg glad for, at jeg gjorde. Snedkerfaget er kæmpestort, og det åbner sig meget op, når man først går i gang. Der findes adskillige teknikker og metoder til at opnå et produkt, og det er ofte også vigtigt at kunne læse og forstå det materiale, man arbejder med. Jo mere man ved, jo sjovere bliver det," siger Alberte Westergaard Svendsen, der fik sølvmedalje for sit svendestykke.

Japan i Paris

Efter sin uddannelse vendte Alberte blikket mod udlandet. Hun havde fra begyndelsen sat sig for, at nu skulle der fokuseres på træ og snedkerfaget.

"Allerede da jeg startede på uddannelsen, ville jeg gerne ud at rejse bagefter. Japan er en drøm for alle møbelsnedkere. Der er en stor tradition for håndværk, og deres værktøj og metoder er anderledes end vores. De høvler og saver mod sig selv for eksempel. Faktisk er det smarte

værktøj, vi bruger, fra Japan. Særligt de lækre stemmejern og save," siger Alberte Westergaard Svendsen.

Hendes rejse gik dog ikke til Japan, men til Paris. Her skulle hun deltage i et kursus hos den japanske snedker Takami Kawai. Kurset skulle have været holdt i Japan, men han kom i stedet til Europa, da Covid forhindrede mange i at rejse til Japan.

"Jeg havde en japansk kollega på min læreplads. Hun var udlært i Japan, men var taget til Danmark for at lære skandinavisk håndværk. Hun havde fortalt mig om Takami, og han er en af de få japanere, der underviser på engelsk, så jeg meldte mig til kurset i Paris," siger Alberte Westergaard Svendsen.

Med portefolio og værktøj i hånden

To måneder inden kursusstart tog Alberte til Paris med det mål at finde et snedkerværksted, hun kunne komme i praktik på. Med sin portefolio under armen og værktøjet i hånden gik hun på jagt i den franske hovedstad fra værksted til værksted for at finde et sted, hvor hun kunne lære mere om det franske møbelhåndværk.

Hun besøgte værksteder, som hun havde fundet hjemmefra eller fået anbefalet, men det var ikke helt ligetil at komme i praktik. Efter et par uger kom hun til den lille snedkervirksomhed Maonia, som er drevet af ægteparret Hervé Morin og Marine Fouquet, der blandt andet laver intarsia med strå. Intarsia er en særlig teknik, som bruges til at lave udsmykninger på træ. Stråene flækkes, glattes og limes på træet. Ved mere komplicerede mønstre limes stråene ofte først på papir for at holde det sammen, inden mønstret skæres.

Alberte Westergaard Svendsen er i fuld gang med at lave en lampe med intarsia, som er en af de teknikker hun har arbejdet med på sin studietur til Paris.

ste opgave hos Maonia var en lille æske med 1mm x 1mm tern i fire forskellige farver strå. Processen var langsom og udfordrende, men jeg havde stor fornøjelse ved det lille arbejde og den nye verden, der åbnede sig, i takt med at jeg lærte mere," siger Alberte Westergaard Svendsen.

Japansk trækonstruktion og filosofi

Efter de seks uger på værkstedet gik Alberte i gang med kurset hos Takami. Han driver skolen Suikoushya, en engelsksproget snedkerskole i Kyoto, som han havde rykket til Paris. Det blev en måneds kursus i snedkeri og værktøj, og ikke mindst den japanske håndværksfilosofi.

"Vi lærte alle navnene på det værktøj, vi bruger, lærte at slibe det rigtigt,

og ikke mindst hvorfor det er vigtigt. Man får meget ud af at slibe sit værktøj, men når man har travlt, er det ikke noget, man prioriterer vildt højt. Jeg fandt ud af, at jeg havde slebet mine stemmejern forkert, fordi jeg har slebet dem vestligt. Takami førte os ind i den japanske filosofiske og respektfulde tilgang til materialer, arbejde og skønhed. Det var særligt vigtigt for ham at opnå tilfredsstillelse i arbejdet," siger Alberte Westergaard Svendsen.

Kurset foregik i et værksted, som var en åben lade med høvlebænke og en lille gruppe på kun fem elever, der alle delte samme store interesse for japansk snedkeri.

Det er en teknik, man ikke kan lære på snedkeruddannelsen i Danmark, men som man stadig undervises i på uddannelsen i Frankrig.

Stråøvelser

"Intarsia med strå er en niche, som jeg havde set mig lun på, inden jeg tog afsted, og Hervé og Marine laver blandt andet en lille produktion af møbler, inventar og butiksinretning med strå som overflade. Hervé har arbejdet med strå, siden han blev færdig som møbelsnedker, og han er eksaminator i intarsia med strå og finér. Jeg var blevet anbefalet dem hjemmefra," fortæller Alberte Westergaard Svendsen.

Produktionerne fra de to snedkere bruges ofte som inventar til parfumerier eller til urmagere. Typisk til butikker der sælger luksusvarer, og derfor skal have et ganske særligt interiør.

Hos Maonia blev Alberte først vist rundt af Marine, som spurgte, hvad hun gerne ville på værkstedet. Det endte med, at Alberte fik lov at være i praktik tre dage om ugen, hvor Marine gav hende forskellige øvelser og bagefter feedback på resultatet før næste øvelse. De to øvrige dage blev hver uge brugt til at gå på franskkursus.

"Jeg lærte virkelig meget på de seks uger, jeg var på værkstedet. Min sid-

"Det var mere om at lære noget frem for at lave et produkt. Tidligere har han været med på et kæmpestort tempelbyggeri, og det er blandt andet det, han lærte dér, som han gerne vil dele med andre," fortæller Alberte Westergaard Svendsen.

Klar til mere læring i Japan

Nu er Alberte hjemme for en kort bemærkning på et par måneder. Her går tiden blandt andet med at lave en lampeskærm med intarsia. Lampen er af tynd finér, som lyset kan trænge igennem. Der bliver så lagt figurer ind, som er af en anden træsort.

Når hun ikke arbejder på lampen eller på andre opgaver, som hun laver for Københavns Møbelsnedkeri, er hun ved at planlægge sin næste rejse. Den er i marts og skal gå til Japan med henblik på at lære endnu mere.

"Jeg har fået et job på et værksted halvanden time fra Kyoto. Dér arbejder både arkitekter, tømrere og snedkere, og de arbejder med tegninger, konstruktion og design. Jeg skrev til en på værkstedet via Instagram, som henviste mig til sin chef. Han har nu sagt ja, til at jeg kan komme og lave assisterende arbejde. Jeg skal bo i et hus sammen med tre andre lærlinge, der ikke taler engelsk, og jeg får kost og logi, men ikke løn. Det kan godt være, at jeg kommer til at lave noget kedeligt arbejde, men det giver en god mulighed for at se noget," siger Alberte Westergaard Svendsen.

Det at rejse ud for at lære mere om sit fag er for Alberte meget dannende og lærerigt.

"Jeg er blevet mere bevidst i mit eget arbejde. Helt konkret kan jeg ikke nødvendigvis bruge det til noget, hvor jeg er nu. Så dér bruger jeg min danske uddannelse. Lige nu vil jeg bare gerne lære en masse ting. Jeg har givet mig selv et sabbatår til at rejse, se noget nyt og lære noget andet. Så må vi se, hvor det fører hen. Det betyder meget, at der er fonde, der støtter videreuddannelse, så man har mulighed for at tage ud og opleve og lære nye ting," siger Alberte Westergaard Svendsen.

Støttet af Stillinges Fond

Alberte Westergaard Svendsens tur til Paris blev støttet af Stillinges Fond.

Stillinges Fond har mulighed for at yde støtte til unge håndværkeres uddannelse. Fondens bestyrelse tildeler fortrinsvis støtte til unge håndværkeres videreuddannelse i udlandet, samt til grupperes studieture til udlandet. Der ydes alene støtte til færdiguddannede håndværkeres videreuddannelse.

Læs mere på

stillingesfond.dk

REJSELEGAT FRA

Th. P. Stillinges fond

Som uddannet håndværker har du unikke muligheder for at rejse med dit fag og videreudanne dig i udlandet.

Er du en ung, uddannet håndværker, der har planer eller drømme om at tage et uddannelsesophold i udlandet, så har du mulighed for at søge om et rejselegat hos Stillinges Fond. Det kan være til et studieophold på en fagskole eller et arbejdsophold hos en særlig dygtig mester inden for dit fag.

Fonden modtager nu legatansøgninger til uddannelsesophold i efteråret 2023.

Legatet skal ansøges via fondens hjemmeside. Her kan du også møde nogle af de tidligere legatmodtagere, og læse om hvad de har fået ud af deres rejse og uddannelse.

Søg direkte på stillingesfond.dk

stillingesfond.dk

Håndværkerforeningens sølv- eller bronzemedalje kan tildeles en håndværkersvend, der har gennemført en særdeles veludført svendeprøve. Det er de faglige håndværkslaug, der indstiller deres dygtigste nyuddannede svende til Håndværkerforeningens medalje.

I nogle håndværksfag kan en håndværkssvend også modtage fagets medalje i forbindelse med svendeprøven. De to medaljer er dog ikke den samme, og en håndværkersvend kan godt modtage fagets medalje uden at blive indstillet til Håndværkerforeningens medalje. Og omvendt

medaljeuddeling

MAJ
9

Årets festligste dag for nyuddannede håndværkssvende

Medaljeuddelingen er en af årets vigtigste markeringer af det gode håndværk og ikke mindst de dygtige håndværkere. Her uddeles medaljer til nyudlærte håndværkssvende, som har udmærket sig ved deres svendeprøve. I år foregår det den 9. maj, og som altid i festlige rammer på Københavns Rådhus.

Medaljerne bliver uddelt i sølv og bronze, og hele formålet med begivenheden er, som den har været siden 1867, at belønne de dygtige håndværkere og vise de mange muligheder, der er inden for håndværksuddannelserne.

Sidste år fik 76 unge tildelt en medalje. Medaljemodtagerne repræsenterer et bredt udsnit af de københavnske håndværkslaug fra murere til konditorer og fra malere til frisører. Alle håndværkslaug kan indstille nyuddannede svende til medaljer.

"Vi har en stolt håndværkstradition i Danmark, og medaljeuddelingen er med til at huske alle på, at vi hvert år uddanner nye, dygtige håndværkere. Der er brug for endnu flere, og vi vil gerne benytte lejligheden til at slå et slag for de mange muligheder, der ligger inden for håndværksfagene," siger Christoffer Susé, der

er administrerende direktør i Håndværkerforeningen København.

Medaljeuddelingen har alle årene været holdt på Københavns Rådhus med deltagelse af Hendes Majestæt Dronning Margrethe, som har stor interesse for det gode håndværk.

"Medaljeuddelingen er en stor dag for alle de unge, og det er en glæde at være med til at give dem og deres håndværk ekstra fokus. Håndværkerne og håndværksfagene er vigtige for at holde vores samfund i gang, og det skal vi huske at anerkende, så flere får lyst til at vælge en håndværksuddannelse," siger Christoffer Susé.

FØLG MED

Den 10. maj kan du se billeder af dem der har modtaget medaljer på

[Facebook.com/haandvaerkerforeningenkbh](https://www.facebook.com/haandvaerkerforeningenkbh)

og på vores website hfk.dk/medalje

MEDALJEUDDDELING

Jo mere man lægger i noget, desto mere får man ud af det

Konditor Lea Marie Strøbæk er blevet inviteret til at holde talen for årets medaljemodtagere. Hun modtog selv Håndværkerforeningens medalje i 2022 og er lige nu i fuld gang med at forberede sig til konditor-EM, som bliver afholdt i Paris til januar.

Lea har altid elsket at gå i køkkenet. Men det var på en sprogrejse til Normandiet, hvor hun kombinerede sprogundervisningen med et ophold på en konditorskole, at hun for alvor fik den dér følelse af, at nu var der ikke nogen vej tilbage.

"Det har altid gjort mig glad at arbejde i køkkenet, og dér i Normandiet gik det op for mig, at der ikke var noget andet, der havde toppet den glæde. Så det var dér, jeg besluttede mig for at gå i lære som konditor," fortæller Lea Marie Strøbæk.

Der ligger hårdt arbejde bag

Lea Marie Strøbæk blev udlært som konditor hos Sweet Valentine og modtog Håndværkerforeningens medalje i 2022 for sin svendepøve. Og hun er glad for den faglige anerkendelse, der ligger i at blive indstillet til medaljen.

"Det er da klart, at når man har lagt så meget tid og kræfter i noget, så er det dejligt at blive anerkendt for det, man kan, og det er jeg selvfølgelig utroligt stolt over. Og jeg tror først, at det er bagefter, at jeg har forstået, hvor stort det faktisk er," siger Lea Marie Strøbæk.

Træner til EM

Lea Marie Strøbæk er konkurrencemenneske. Med stort K. Allerede som helt ny lærling deltog hun i DM i Skills. I 2022 blev hun nr. 3 i Konditorlaugets konkurrence Årets Kage, og så er hun på konditorlandsholdet.

"Jeg kan simpelthen ikke lade være! Men jeg kan også mærke, at dér, hvor jeg lærer mest, er, når jeg presser mig selv," siger Lea Marie Strøbæk og fortsætter:

"Jeg lærer utroligt meget af at træne med Konditorlandsholdet. Der er så mange dygtige kollegaer, som jeg sparrer med, og på den måde lærer jeg nye ting, som jeg ikke ville kunne lære selv. Og jeg kan mærke, at jo mere jeg lægger i det, desto mere får jeg selv ud af det," siger Lea Marie Strøbæk.

Lige nu træner Lea Marie og holdkammeraterne til EM, som bliver afviklet i Paris i januar 2024. De tre bedste nationer går videre til VM, som foregår i Lyon. Træningen foregår én gang om måneden i Odense, så kalenderen er booket op for de næste to år.

Lær af andre og del din viden

Når Lea Marie træder op på talerstolen i Rådhushallen den 9. maj, så har hun en klar opfordring med til dette års medaljemodtagere, som hun selv praktiserer til hverdag:

"Jo mere du leder efter folk, der vil dele deres viden, desto dygtigere bliver du. Og så skal du selvfølgelig også selv være den person, der deler din viden," slutter Lea Marie Strøbæk.

Det er en tradition ved medaljeuddelingen, at en af sidste års medaljemodtagere holder tale for dette års modtagere. I år skal konditor Lea Marie Strøbæk holde 'medaljetalen'.

MAJ
15

GUIDET TUR PÅ ØSTERGRO

Talk om Green city & lækker middag på Gro Spiseri

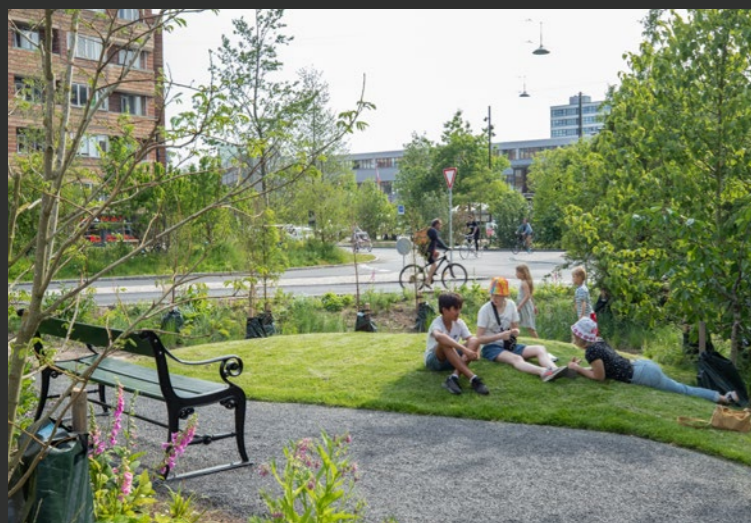
Vi besøger Danmarks første tagfarm, hører et spændende oplæg om kampagnen Green city og spiser en lækker middag, høstet lige fra haven.

FEB
15

FALKONERSALEN

Premiere på Matador Musicalen

Når to af vores Æreshåndværkere skaber en musical sammen, så SKAL vi ind og opleve den. En fantastisk musical baseret på Danmarks-historiens mest populære tv-serie Matador.

JULI
8

COPENHAGEN IN COMMON

Guidet tur med spisning på DAC

Kom med på DAC, gå på opdagelse i København og udforsk, hvad byen betyder for dig, mig og os i deres nye udstilling. Vi slutter besøget af med fællesspisning.

hfk.dk/aktivitetscenter

Tænke tank vil nedbryde grænserne for faglærte

Der er mangel på faglært arbejdskraft. Ikke kun i Danmark, men i hele Norden. Derfor har en tænketank under Nordisk Råd udarbejdet en række initiativer, som blandt andet kan gøre det nemmere for faglærte at arbejde på tværs af de nordiske grænser.

Formålet med tænketanken er at skabe et bedre grundlag for den faglærte arbejdskraft i Norden, og ikke mindst at styrke mobiliteten på tværs af de nordiske grænser for både faglærte og virksomheder. Som det er i dag, er der ikke mange faguddannede, der arbejder i andre nordiske lande end deres eget, og det er der flere grunde til.

Selve rapporten indeholder en række konkrete initiativer, som nu skal tages videre i de nordiske lande.

Selv i Norden er det svært at arbejde på tværs af grænserne

Tænketanken har i rapporten fokus på, hvordan man kan skabe mere mobilitet over grænserne i de nordiske lande. Det er nemlig svært i dag. Blandt andet fordi erhvervsuddannelserne er forskellige, og det giver barrierer for mobiliteten.

For eksempel har man på nordisk plan aftalt at anerkende hinandens elektrikeruddannelser. Men på trods af det kræver nogle svenske virksomheder et særligt svensk certifikat (ECY) af de medarbejdere, der søger job hos dem. Et andet problem kan være, at en medarbejder mangler en bestemt kompetence for at kunne arbejde i et andet nordisk land. Et konkret eksempel fra rapporten er, at mange finske arbejdsgivere kræver, at medarbejdere og underleverandører gennemfører et finsk kursus i arbejdssikkerhed. Den sidste type hindring handler om, at landene ikke anerkender hinandens fagbeviser. I Sverige anerkendes norske fagbeviser for byggearbejdere automatisk, mens fagbeviser fra Danmark og Finland ikke anerkendes automatisk – selvom de danske og finske uddannelser ifølge tænketankens vurdering ligner de svenske meget.

Vigtigt at skabe bedre mobilitet

Håndværkerforeningens direktør har med interesse læst den nordiske rapport:

"Der er fordele for både medarbejdere og virksomheder ved at gøre det nemmere at arbejde på tværs af de nordiske grænser. Både fordi vi står med en mangel på faglærte, men også fordi vi helt generelt bliver dygtigere af at tage ud i verden for at arbejde eller uddanne os. Derfor er det positivt, at Nordisk Råd tager den bold op. Men der er også brug for noget mere konkret. Det håber jeg kan komme med i de fremtidige arbejder," siger Christoffer Susé, der er administrerende direktør i Håndværkerforeningen.

Københavns Murerlaug fejrer 400-års-jubilæum

7. marts 1623 fik Københavns Murer- og Stenhuggerlaug sine første laugsartikler af den daværende konge, Christian 4. Derfor fejrer Murerlauget i år 400-års-jubilæum. Håndværkerforeningen København ønsker stort tillykke!

Starten af 1600-tallet var præget af økonomisk fremgang, blandt andet inden for handel og håndværk. Det gav Kong Christian 4. finansiel mulighed for at sætte gang i byggeaktiviteten – både i købstæderne og i hovedstaden. Christian 4. er derfor kendt som en af Danmarkshistoriens store bygrundlæggere, og særligt i København står han bag en række markante byggerier: Børsen, Regensen, Rundetårn samt Rosenborg Slot og Frederiksborg Slot.

Det krævede en masse dygtige håndværkere og - naturligvis - særligt murere, og det var for at sikre kvaliteten i murerarbejdet ved byggerierne, at kongen indrømmede Murerlauget dets laugsskrå den 7. marts 1623.

Man kan ikke sige Murerlauget uden at sige København, og Murerlaugets medlemmer har om nogen sat et aftryk på København, som vi kender det. Det illustreres på laugets jubilæumsplakat, hvor man kan se en række af de mest markante bygværker i København og omegn, som står

lauget nær. Ideen bag plakaten er, at ingen kender alle bygværker, men alle kender et.

Aktiv forening

Gennem den 400 år lange historie har Københavns Murerlaug haft mange funktioner og opgaver, blandt andet en lang periode som arbejdsgiverorganisation. Denne opgave er sidenhen flyttet via Murerfagets Arbejdsgivere over Dansk Byggeri og nu til Dansk Industri.

Men det stopper ikke Murerlauget, der stadig er en særdeles aktiv forening med mange faglige- og sociale medlemsmøder samt ikke mindre end seks ERFA-grupper, der mødes fast hver måned i laugshuset på Sct. Annæ Plads i København.

Fejring gennem hele året

Som en del af markeringen af jubilæet står Københavns Murerlaug bag udgivelsen af en bog om laugets historie og betydning gennem de 400

år. Bogen præsenteres ved en reception på Københavns Rådhus den 10. maj 2023.

Derudover står Murerlauget bag opførelsen af en "Teglpavillon", som et levende udstillingsvindue af murerhåndværket. Den bliver opført på Havnepromenaden, skråt overfor Eigtveds Pakhus af murerlærlinge fra NEXT Uddannelse København. Teglpavillonen skal dels fremhæve laugets jubilæum – og sætte fokus på murerfaget – dels markere, at København i år er verdens arkitekturhovedstad.

Arbejdet starter i april, og det færdige murværk vil kunne nydes efterfølgende henover sommeren.

Læs mere om Murerlaugets lange historie på

kbh-murerlaug.dk

Kunstner Martin Schwartz står bag Murerlaugets jubilæumsplakat, der viser et udpluk af bygninger fra København og omegn, som hver har en særlig tilknytning til lauget.

Håndværkerforeningen
København ønsker stort
tillykke til Københavns
murerlaug!

400 KØBENHAVNS MURERLAUG ÅR
1623-2023

Håndværk & arkitektur går hånd i hånd

TEKST PETER DJURUP

FOTO ARKITEKTURHOVEDSTAD 2023 / PRESSEFOTO

I år er København udpeget af UNESCO til Arkitekturhovedstad. Det bliver markeret med en lang række aktiviteter i byen gennem året. Men uden håndværkere vil arkitekternes tanker og visioner være svære at føre ud i livet.

Arkitekter og håndværkere har gennem tiderne arbejdet tæt sammen om at bygge. Før i tiden havde arkitekter typisk en håndværksuddannelse, inden de blev uddannet som arkitekter, men sådan er det ikke mere. Alligevel har håndværket en indflydelse på de bygninger, vi bor i og ser på hver dag.

MESTER har spurgt en række arkitekter om, hvilke håndværk, der har haft indflydelse på byggestil både før og nu. Særligt i København, men også i andre byer.

Få deres bud her:

Camilla van Deurs, stadsarkitekt i Københavns Kommune

Hvilket håndværk har haft størst betydning for byggeri og arkitektur i historisk perspektiv, hvis vi ser tilbage på det gamle København og generelt?

Hvis man ser på de helt store linjer, har jord- og anlægsarbejderne haft stor indflydelse på København, som vi kender det i dag i forhold til de voldsomme udvidelser af landarealet langs med havnen, udgravning af søerne, anlæg af volde og forsvarsværker.

I en bygningsnær skala har murerne skabt de facader og tage, som kendetegner størstedelen af Københavns bygningsmasse, men de bagvedliggende konstruktioner på næsten alt byggeri før 1950 er træ, og dermed har tømrerne haft en lige så stor indflydelse på byen bag facaden. Man kan sige, at det måske er den samme tendens, der ses i det moderne bæ-

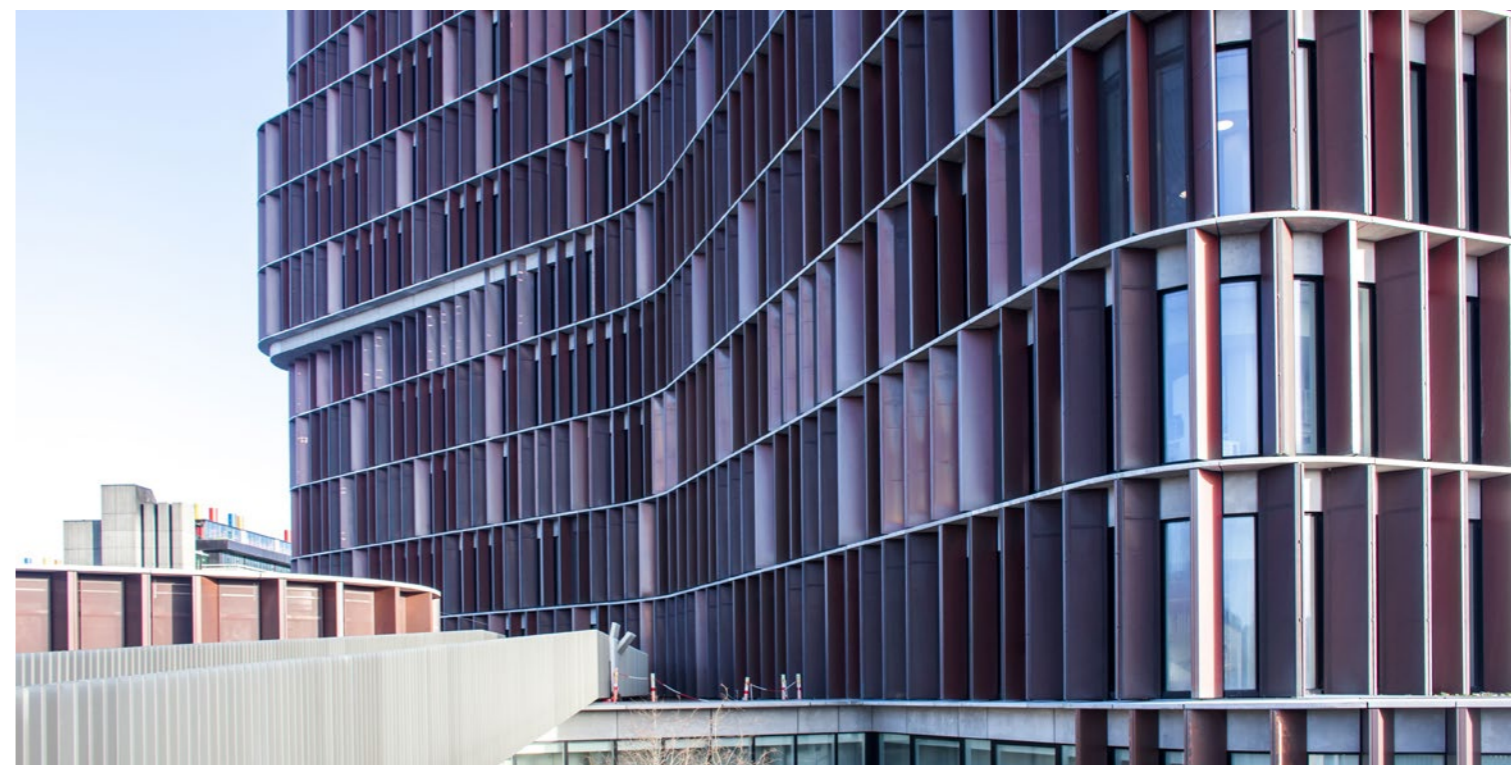
redygtige byggeri, hvor jeg også oplever en enorm interesse for bærende konstruktioner i træ, sammen med facader i andre materialer af hensyn til vejr og brand.

Hvilke(t) håndværk vil få mest betydning i fremtiden?

Jeg mener ikke, at man kan pege på en håndværksgruppe i fremtiden, men nærmere på, at alle håndværkere og producenter, der arbejder med transformation af eksisterende bygninger og genanvendelse af eksisterende byggematerialer, vil være betydningsfulde.

Størstedelen af fremtidens by vil bestå af de bygninger eller konstruktioner, som allerede findes i dag. Derfor er håndværk, som arbejder med transformation på alle skalaer, helt essentielt for bæredygtigheden i branchen. Transformation kræver stor viden om fortidens teknikker, materialeindsigt og evner inden for

specialfremstilling og tilpasning – både som traditionelle håndværksfærdigheder, men også med nye teknologier som fx 3D-skanning og 3D-print eller laserskæring. Derfor vil fremtidens håndværkere sikkert også skulle arbejde tæt sammen med andre faggrupper for sammen at udføre de mest bæredygtige projekter.

Lars Autrup, arkitekt og direktør i Arkitektforeningen

Hvilket håndværk har haft størst betydning for byggeri og arkitektur i historisk perspektiv, hvis vi ser tilbage på det gamle København og generelt?

"København, og for den sags skyld andre danske byer, er jo en muret by, og murstenene er derfor det dominerende materiale og mureren den

håndværker, der synligt har sat mest præg på byen. Men vores byggestil er en hybrid konstruktion med trækonstruktion og flere andre håndværk repræsenteret. Der er både tømreren, snedkeren, stukkatoren, gørtleren, glarmesteren og flere andre, der er vigtige at nævne. Byggeriet er et potpourri af de stolte, gamle fag. Men mureren har jo spillet en kæmpe rolle."

"Man kan sige, at håndværksfagene er afgørende for det udtryk, København har. Hvis nu byen var blevet bombet under 2. verdenskrig, ville den se anderledes ud. Men det er ikke tilfældet, så derfor kan man se udtrykket, som det ser ud med håndværkernes indflydelse op gennem årene."

Hvilke(t) håndværk vil få mest betydning i fremtiden?

"Når vi ser ind i fremtiden, går håndværksfagene en gylden tid i møde, ikke mindst i forhold til den bæredygtige dagsorden, hvor vi skal blive meget bedre til at genanvende de bygninger og materialer, vi allerede har sat i byggeriets cirkulation. Vi kommer også til at se mere træbyggeri, men mursten vil nok fortsat være et fremtrædende materiale."

"De unge tegnestuer arbejder i ubrændt ler nu. Der eksperimenteres rigtig meget med det for at finde nogle løsninger, der giver et lavt CO₂-aftryk. Vi skal genanvende og genbruge og sørge for, at det, vi bygger, kan stå meget længere. Jeg, og min generations arkitekter, oplever, at huse, der er bygget i vores tid

i slutningen af 1980'erne og 90'erne, bliver revet ned. Det går ikke i fremtiden."

"Jeg tror, vi får brug for alle håndværkere. Vi skal transformere og renovere byggeriet frem for at blive ved med at bygge nyt. Og vi skal ikke bare købe nye materialer, men se på, hvordan vi kan bruge de materialer, vi har. Alle ved for eksempel, at det træ, man lavede vinduer af for 100 år siden, var langt bedre end det, vi har i dag. Det kan vi se, når gamle vinduer skiftes ud, og det bliver synligt, hvor frisk kernetræet i de gamle vinduer er. Så hvorfor bruge træ fra Østeuropa i stedet for at få en dygtig snedker til at skifte bundstykket på vinduet?"

"Vi kommer til at se, at når man ser på den samlede entreprise i fremtiden, vil der være flere timer til håndværkerne, og mindre materialeforbrug. Vi bliver nødt til at blive bedre

til at genanvende, også mursten og andre materialer. Men vi er oppe mod store kræfter fra producenterens side. De vil bare gerne producere og levere noget, der måske på sigt er cirkulært. Men det er mere cirkulært at genanvende materialer frem for at købe nye."

"En anden ting i forhold til fremtidens håndværk er digitaliseringen. Jeg er fascineret over, hvad der kan lade sig gøre med digitale løsninger, hvor man kan aflæse en struktur fra eksempelvis en trækarm, og så printe og skære den ud i de rigtige mål. Det vil være med til at sikre håndværkets genkomst, fordi det bliver muligt at fremstille mere individuelle elementer on demand til en pris, som gør, at man som bygherre har råd til at gøre brug af håndværkerne. I en generation eller to har det været alt for

dyrt for en arkitekt at få lavet tingene. Men hvis vi i fremtiden fremstiller materialer med digital hjælp, bliver der nye muligheder for håndværket."

Holger Dahl, arkitekt, forfatter og arkitekturredaktør Berlingske

Hvilket håndværk har haft størst betydning for byggeri og arkitektur i historisk perspektiv, hvis vi ser tilbage på det gamle København og generelt?

"Klassisk dansk byggeri er jo bindingsværk, hvor mureren og tømreren er i symbiose. Men når man kigger på København, er tegl det vigtigste danske byggemateriale. Stort set hele København efter voldenes fald i 1850'erne er bygget af tegl. Se blot på alle brokvartererne, som voksede op efter den tid. I gamle dage lå der et teglværk i hvert eneste område, så det var et nemt tilgængeligt materiale, og derfor byggede man af tegl."

Så man må sige, at murerhåndværket er en klassisk dansk ting, som også bliver bemærket af mennesker, der kommer hertil fra andre lande.

Læs mere om arkitektur og håndværk

I anledning af at København i år er udpeget til Arkitekturhovedstad, sætter magasinet MESTER i en række artikler fokus på, at arkitektur og håndværk er hinandens forudsætninger. For uden håndværkere ville arkitekternes tanker og visioner være svære at føre ud i livet.

Scan QR-koden eller gå på hfk.dk/arkitektur for at finde alle artiklerne.

hfk.dk/arkitektur

Den ene tendens er robotterne. Det bliver efterhånden muligt at printe et hus med en kæmpe robotprinter uden stort brug af håndværkere."

"Den anden tendens er kombinationen af gammelt håndværk og ny teknologi, hvor man blandt andet med laserskæring kan lave præcise tømmer-samlinger, og gøre det langt hurtigere end det tidligere var muligt. Derfor vil vi også se flere byggerier af træ, som samtidig

for vi har brug for, at der kommer ny respekt om håndværksfagene. Hvis man ser på Schweiz, har man stadig stor respekt for byggeriet og håndværkerne. De er værdsat på byggepladserne dernede, og har et tæt og godt samarbejde med arkitekterne."

"Sådan var det også her i gamle dage. Når man ser på gamle arkitekttegninger, var der kun to til tre tegninger, som arkitekten brugte til at tale med håndværkeren, som så kom med sine idéer, og sammen kunne de så bygge. Den dialog skulle vi gerne finde igen, på samme måde som de har den i Schweiz."

"Jeg vælger at se bæredygtighedsdiskussionen som noget, der er med til at bringe de gamle dyder tilbage. Det kan ikke nytte at bygge med den tids-horison, vi har gjort de sidste mange år, hvor huset nærmest ikke holder længere end til femårsgarantien. Vi skal tilbage til den tid, hvor der var lang tilbagebetalingstid på byggeriet set i forhold til CO2, og vi skal bringe håndværket derhen, hvor det er bedre end teknologien."

er et mere bæredygtigt materiale end tegl i forhold til udledning af CO2."

"På den anden side ser vi unge arkitekter, der går tilbage og ser på, hvordan de kan bruge de gamle håndværk. De undersøger, om der ikke er noget af det, man tidligere lærte, og de løsninger man brugte, som stadig kan bruges i dag."

"Men det kræver, at vi gør det attraktivt at blive håndværker igen. Det håber jeg, at regeringen lykkes med,

"Det er også en meget bæredygtig måde at bygge på. Hvis man anlægger en livscyklusanalyse, kan byggeri i tegl holde mange hundrede år. Selvfølgelig da man byggede lejekaserne på Nørrebro i sin tid, var udgangspunktet, at de i hvert fald skulle stå i 100 år."

Hvilke(t) håndværk vil få størst betydning i fremtiden?

"Det vi kigger ind i, er håndværkets død. Der er to tendenser, vi allerede nu kan se:

Få MESTER i postkassen

Gratis magasin om det at MESTRE et godt håndværk

Godt håndværk og dygtige håndværkere er en forudsætning for mange af de ting, som vi tager for givet hver dag: strøm i kontakten, vand i hanen, bagerens lækre brød og kager, frisøren, der klarer frisuren, det ombetrukkede møbel fra møbelpolstreren, og selvfølgelig det smukke stykke keramik fra keramikeren.

Alt det sætter vi fokus på i MESTER.

Modtag MESTER
Scan QR-koden eller gå på
hfk.dk/magasinet-mester

Du kan tegne et GRATIS abonnement på magasinet MESTER. Så modtager du magasinet i din egen postkasse 5 gange om året.

Derfor tilbyder vi MESTER gratis

I Håndværkerforeningen København er vores mission at fortælle omverdenen, at en mangfoldig by under konstant forandring har brug for dygtige håndværkere, der brænder for høj faglighed og viden. Derfor har vi brug for, at flere unge vælger håndværkervejen, og vi deltager i den politiske dialog om, hvordan vi skaber en by, der gør alt det muligt. Det har vi faktisk gjort med succes siden 1840.

Pension for Selvstændige

Bevar **friheden** – husk at sikre dig i tide

Som selvstændig bestemmer du selv
– også hvornår du vil gå på pension

Få styr på dine forsikringer,
mens du er rask, og begynd at
spare op så tidligt som muligt

Se hvad indkøb sammen med
40.000 andre selvstændige
kan betyde på www.PFS.dk

Book et møde på www.PFS.dk
– eller ring på 33 93 86 00

DIVELO

MOBIL SIKKERHEDSMAKULERING

Nyager 6 - 2605 Brøndby
Tlf: 43 96 71 41 - Fax: 43 96 71 51
DS/EN ISO 14001 certificeret
www.toftena.dk

Mere værdi med grønnere byggeri

...

AI a/s
Refshalevej 147
1432 København
Tlf. +45 32 68 08 00
ai@ai.dk
www.ai.dk

AI
Arkitekter
& Ingeniører

Følg Håndværkerforeningens arbejde

*Hvis du har lyst til at følge med i
Håndværkerforeningens arbejde for
at sætte fokus på godt og smukt
håndværk, på at sikre en erhvervs-
venlig hovedstad og få flere unge til
at vælge en erhvervsuddannelse, så
kan du følge os på hhv. Facebook,
Instagram eller LinkedIn*

 [facebook.com/
haandvaerkerforeningenkbh](https://facebook.com/haandvaerkerforeningenkbh)

 [instagram.com/
haandvaerkerforeningenkbh](https://instagram.com/haandvaerkerforeningenkbh)

 [linkedin.com/company/
haandvaerkerforeningenkbh](https://linkedin.com/company/haandvaerkerforeningenkbh)

HÅNDVÆRKER
FORENINGEN
KBH

PÅ FALDEREBET

En journalistisk stramning

Berlingske har for 19. gang offentliggjort en liste med '100 unge, fremadstormende og ekstremt dygtige mennesker fra alle hjørner af dansk erhvervsliv og det offentlige'.

Det lyder godt, og der er ingen tvivl om, at de 100 udvalgte er dygtige. Jeg er selv en stor tilhænger af at hylde og løfte dygtige mennesker, og i Håndværkerforeningen København har vi i mere end 155 år hædret og overrakt medaljer og legater til årets dygtigste nyuddannede håndværkere.

Men at Berlingskes liste skulle afspejle den samlede talentmasse i erhvervslivet, er, mildest talt, en sandhed med modifikation. Det man i mediebranchen vil kalde en journalistisk stramning.

Man kan måske tænke, at det ikke er verdens største problem. Men når jeg tillader mig at hænge mig i, hvordan Berlingske præsenterer listen, så skyldes det to ting.

Berlingske er et stort dansk medie, der modtager 17,5 millioner kroner i offentlig mediestøtte. Derfor har de et ansvar for, at det, de skriver, er nuanceret og sandt.

Men endnu vigtigere, så er Berlingske med til at fastholde billedet af, at det kræver en akademisk uddannelse at blive til noget her i landet. Men intet kunne være mere forkert. Talent kommer i alle former, farver og størrelser.

Derfor vil jeg opfordre Berlingske til at idéudvikle lidt på, hvordan de skal finde næste års talenter, så listen rent faktisk holder, hvad den lover. Måske 20. gang bliver lykkens gang?

CHRISTOFFER SUSÉ
ADM. DIREKTØR

HÅNDVÆRKER
FORENINGEN
KBH